

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pòli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 40 kr., za pol leta 1 fl. 50 kr., za četert leta 55 kr.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 40, za pol leta 2 fl. 20 kr., za četert leta 1 fl. 10 kr.

V Ljubljani v sredo 14. aprila 1858.

Dober svèt staršem zavoljo prideržka ali izgovorjenega užitka.

Žalostno je viditi dan današnji, da mladi stare malo spoštujejo; še gèrje pa je, da jim izgovorjeni užitek pritergujejo in jim na stare dni s tem življenje grenijo, da morata oče ali mati včasih celó pri gosposki pravice iskati.

Največkrat se pa kaj takega primeri, če eden izmed starih umerje, in mladi potem ostalemu le polovico prideržka ali izgovorjenega užitka odrajtati hoče, češ, kar je izgovorjenega bilo, je bilo za oba izgovorjeno; sedaj pa je eden umerl, tedaj gré ostalemu le polovica.

Naključila se je nedavnej taka pravda. Kako jo je cesarka najvišja sodnija na Dunaji razsodila, naj povemo našim bravcom tukajle:

Prideržek ali izgovorjeni užitek in pa kot, ki sta si ga dva lastnika, kadar sta svoje posestvo prodala ali izročila, noter do svoje smerti izgovorila, se mora vès kakor je pred bil tudi po smerti enega teh lastnikov tistemu odrajtovati, ki je pri življenji ostal.

Starši in drugi, ki ste komu kaj prodali ali kak drugač izročili, pa si izgovorili prideržek, zapomnite si dobro, da je višja sodnija za vas dobro razsodila! Pri ti razsodbi se je višja sodnija gotovo tega pravila deržala, da izgovorjeni užitek je tako rekoč en del kupšine ali izročila.

Jez za svojo stran bi pa staršem vselej ta svèt dal, naj, kadar si od otrók ali kakih družih iz svoje zlahte prideržek izgovarjajo, to vselej tako storé, kakor da bi imeli s popolnoma tujimi ljudmi opraviti — in sicer zatega voljo, ker prvič nikoli ne morejo vediti, kaj se utegne še vse primeriti, in v ktere roké njih posestvo priti, če sin umerje in se udova vdrugeč omoži i. t. d., — in drugič je vselej bolje, če stari mladim dobrovoljno kaj odpustijo, kakor da oni od njih to in uno prosijo. Je pač velik razloček med: komu kaj dati in pa od koga kaj pričakovati, da nam bo on dal.

Kadar se pišejo take pisma, v katerih se užitek izgovarja, nikoli ne dajte veljati, da bi se zapisalo le poverh: „nam gré kot, živež, kurjava, svečava, potrebno mleko in tako dalje, ampak vselej naj se določi mera in vaga ali pa pobot tega in unega v dnarji, — kakošen je kot za stanovanje i. t. d.

Tako ravnajte, da se ne bote kesali, kadar je krava že iz hleva!

Gospodarske skušnje.

(Valjar, valjar je letos polju potreben). „Od vseh krajev se sliši — piše dunajski kmetijski časnik — da bi utegnila letos zemlja premalo rodovitna biti, za to ker je bila lani suša velika, letos premalo snega, in bode tedaj, posebno na pešenih zemljiših, snežica prehitro skozi všla. Gospodarji, ki imajo take zemljiša na pešeni zemlji, ktera ne derži vode, morajo tedaj letos svoje polje veliko bolje povaljati kakor druge leta. In res imajo fabrikanti, ki izdelujejo kmetijske mašine, letos

toliko naročil na valjarje, da jih niso nikoli toliko imeli. Vse valja in valja in pritiskuje zemljo!“

(Vlečljive vina se zboljšajo), ako se sod, v katerem je tako vino, namesti z vinom, le z merzlo studenčnico ali studenčno vodo zaliva. Dunajski kmetijski časnik pravi, da to gotovo pomaga. K sreči se v naših gorkejih krajih le malokterikrat primeri ta napaka, da se vino začne kakor olje v niti vleči, ali kakor Francozi pravijo, da „vino prede.“

(Kavina grampa ali goša — Kaffeersatz) kaj dobro tekne kuretini. Nove skušnje so to spet poterdile. Kdor 15 srebernih grošev pošlje v Berolin na „Direction des landwirthschaftlichen Industrie-comptoirs“, zvé to „skrivnost“ v zapečatenem pismu, ktero mu mi tu zastonj podamo. Človek, ki se po takih samopašnih naznanilih opehariti dá, misli Bog vé kaj bo zvedil imenitnega, in vse, kar zve, je, da kofetova goša perutnino dobro redí in zdravo ohrani.

(Apnéna voda zoper gosence, uši in bolhe na zelji, repi i. t. d.). Vzemi polno zidarsko lopatico ugašenega apna in ga raztopi v škropivnici, ki je z vodo napolnjena, da napraviš apnéno vodo. Na večer poškropi zeliša, s katerih hočeš pregnati omenjene merčese. Ne boj se, da bi apnica škodovala zelju ali repi; še čverstejše bode vse rastlo; uši, bolhe in gosence se pa ne bojo zeliš več lotile.

Tako po večletnih skušnjah priporoča višji vertnar gospod Skribani na Štajarskem.

(Da krave pri molzi ne bercajo), ne pomaga nič tako dobro, kakor če vime hude krave s kako grobo volnato cunjjo prav dobro dergneš. V časniku štajarske kmet. družbe svetuje to nek gosp. N., kateri je sila hudo kravo, ki si posebno takrat, ko je imela vreči, ni dala vime dotakniti, s tem ukrotil, da ji je dvakrat z grobo klobučino vime dobro oribal. Sedaj je krotka, da je čuda.

(Mesnice muh obvarovati). V Švajci vejo gotovo pomoč, mesnice obvarovati muh, ktere ognjusijo meso in utegnejo celó škodljive biti. Kaj nek naredé, da preženejo ta merčes? Notranjo steno mesnic namažejo z lorberjevim oljem. To storé tudi v hišah, da zercala (špegle) in pozlačene rome obvarujejo nesnažne živali. Enkrat namažana reč je obvarovana muh za en mesec.

(Da drevesni koli prav dolgo terpijo), jih daj najprej dobro posušiti, potem jih skoz nekoliko dni s spodnjim koncom postavi v apnico; kadar so se spet osušili, jih na ravno tem koncu namaži z redkim hudičevim oljem, in daj jih potem spet na soncu posušiti. Tako pripravljene koli so na koncu kakor da bi bili iz kamna in veliko dalj terpijo, kakor če si jih spodej ožgal.

Živinozdravilska skušnja.

(Namesti živega apna je salmjakovec (Salmiakgeist ali flüssiges Amoniak) najbolji pomoček, kadar živino napenja). Dosti je, če se eno žljico salmjakovca vlije v kozarec (glaž) vode, in ta voda ži-